

Kvindelige præster - noch einmal v/PVL

Tak til Hans-Ole Bækgaard (H-OB) for reaktionen på min artikel om kvindelige præster i DTTK 02-2010. Jeg vil lidt stikordsagtigt svare følgende:

- (1) Min pointe er, at vi på basis af samme bibelsyn kan nå til forskellige resultater, når vi skal tage stilling til ordningen med kvindelige præster. H-OB har ikke påvist, at jeg tager fejl.
- (2) Jeg har argumenteret for, at 1 Kor 14,34ff ikke handler om det kirkelige embede. Ikke med et eneste ord nævner Paulus i denne tekst det kirkelige embede.
- (3) Jeg har argumenteret for, at ræsonnementet i 1 Tim 2,12ff må referere til en helt unik situation, eftersom Paulus' formuleringer er helt enestående. Min pointe er, at formuleringerne her er så specielle, at de må have at gøre med en lige så speciel situation. H-OB anfører ikke argumenter, der godtgør, at denne forståelse af teksten er urigtig.
- (4) Jeg har problematiseret den traditionelle henvisning til embedsteologien, til skaberordningen og til den kirkelige tradition. Ej heller her fremfører H-OB argumenter, der på en adækvat måde problematiserer min tolkning.
- (5) Jeg må afvise, at jeg har fejllæst H-OB i hans fremstilling i *Kvinder på Herrens Mark*.
- (6) Det er H-OB's anliggende i svarartiklen at vise, at hans teksttolkning i *Kvinder på Herrens Mark* holder stik. Derimod er det ikke eller kun i begrænset omfang hans sigte at demonstrere, at min tolkning er forfejlet. Det hilser jeg med tilfredshed, men det betyder på den anden side, at der ikke i hans artikel er fremlagt dokumentation for, at jeg repræsenterer et afvigende bibelsyn.
- (7) Jeg vil give eksempler på det uholdbare i H-OB's fortolkning. Pladsen tillader desværre ikke, at jeg går i dybden med disse spørgsmål.

Bibelsyn - bibeltolkning

H-OB refererer mig for at hævde, at spørgsmålet om kvindelige præster ikke handler om bibelsyn, men om bibeltolkning. Til sidst i H-OBs artikel tillægges jeg det synspunkt, at spørgsmålet om kvindelige præster ikke har med bibelsyn at gøre.

Jeg er nødt til at komme med en præcisering her. Det er åbenlyst, at man kan argumentere til fordel for ordningen med kvindelige præster på en måde, som er i strid med de bibelske skrifter. Man kan svække Paulus' autoritet og hævde, at vi ikke er bundet af Paulus og hans patriarkalske tankegang etc. Hvis argumentationen føres på den måde, bliver der selvsagt tale om bibelsyn. På MF har vi et bibelsyn, der modsætter sig en sådan reservation over for Paulus.

Med andre ord:

- (a) Bibelsynet kan spille en væsentlig rolle i debatten om ordningen med kvindelige præster.
- (b) Men bibelsynet alene afgør ikke sagen. De, der ønsker at være tro imod bibel og bekendelse, kan ud fra samme udgangspunkt nå til forskellige resultater, når det handler om ordningen med kvindelige præster.
- (c) Konklusionen er i dette tilfælde, at ens stillingtagen til ordningen med kvindelige præster afgøres af ens bibelfortolkning.

1 Kor 14

1 Kor 14,34ff handler ikke om det kirkelige embede og heller ikke om den funktion at have åndeligt ansvar for menighedens forkyndelse og undervisning. Det er derfor en alvorlig svaghed, når 1 Kor 14,34ff inddrages i argumentationen imod ordningen med kvindelige præster. Korinthermenigheden har virkeligt været på Herrens mark (!), hvis de skulle regne

ud, at det er hyrdeembedet eller hyrdefunktionen, som Paulus har i tankerne, når han slet ikke kommer ind på dette hyrdeembede / denne hyrdefunktion i sammenhængen. H-OB har ikke bragt argumenter på banen, som viser, at min eksegese af denne tekst er fejlagtig.

Vedrørende betydningen af *lalei/n* hedder det hos H-OB: *Når Paulus tager "det tunge skyts" i brug og henviser til loven (skabelsen) og et bud fra Herren, må det gå på noget specifikt, som ligger udover de øvrige forhold i kapitlet. Ved brugen af maqei/n er der en tydelig indikation af, at Paulus forholder sig til læresamtalen (jf. den rabbiniske skole).* Argumenterne for at *lalei/n* har den såkaldte specifikke betydning er følgende: (a) Paulus anvender tungt skyts, (b) Paulus forholder sig til læresamtale (jf. den rabbiniske skole).

Jeg vil hertil svare følgende: (1) henvisningen til budet fra Herren omfatter efter alt at dømme hele afsnittet 14,26ff (jf. typografien hos Nestle-Aland). I så henseende er der altså tale om "tungt skyts", når det gælder anvisningen for profeter og tungetalere. (2) Vi kan ikke af "det tunge skyts" slutte noget vedrørende betydningen af *lalei/n*. H-OB mener heraf at kunne udlede, at *lalei/n* må betyde *at have myndighed til at prædike ordet og have ansvar for læren (Kvinder på Herrens Mark s. 130)*. Men der står jo intet herom i teksten. (3) H-OB erklærer, at der er *en tydelig indikation af, at Paulus forholder sig til en læresamtale i korinthermenigheden*. Hvis det er tilfældet, må det kunne dokumenteres. Ellers er det ikke *tydeligt*. (4) Hvis der er en parallel til jødisk praksis, må denne parallel være synagogegudstjenesten og ikke den rabbiniske skole. (5) H-OB's tolkning modsiges af det faktum, at Paulus i 1 Kor 14,26 meddeler, at enhver i menigheden (dermed ikke kun mænd) kan have en *didach*, at fremføre for menigheden.

Jeg vil dvæle ved ordet *manqa,nein*. H-OB slår til lyd for den opfattelse, at Paulus med dette verbum sigter til dette offentligt at varetage eller deltage i ansvaret for den apostolske tjeneste (*Kvinder på Herrens mark, s. 130*). Men lige forud, dvs. i 1 Kor 14,31, hedder det ikke desto mindre, at alle kan modtage belæring (*pa,ntej manqa,nwsin*). H-OB må fremlægge dokumentation for, at *manqa,nein* har to helt forskellige betydninger i 1 Kor 14,31 og 14,35. Det er langt mere sandsynligt, at Paulus vil sige, at alle kan modtage en belæring ved gudstjenesten, også kvinderne. Men det skal gå ordentligt til. I modsat fald må kvinderne spørge deres ægtemænd hjemme.

Paulus forbyder i 1 Kor 14,35 *manqa,nein* for en kvinde, men i 1 Tim 2,11 påbyder han en kvinde *manqa,nein*. I de to "embedstekster" bruges *manqa,nein* altså helt forskelligt. Det har sin helt naturlige forklaring deri, at Paulus taler om to helt forskellige situationer. Det er netop ikke to "embedstekster".

H-OB fremlægger en tolkning, men altså kun en tolkning, og efter mit skøn er det ikke en sandsynlig tolkning.

1 Tim 2

Jeg argumenterer for, at den mest plausible læsning af 1 Tim 2,9-15 må basere sig på den antagelse, at Paulus her tager afstand fra en vranglære. H-OB siger i stedet: *Paulus henter ikke sin argumentation for et forbud med henvisning til vranglære, men ud fra skabelsesteologiske overvejelser*. Det er for mig at se en mulig udvej, men den får nogle ubehagelige konsekvenser, for i givet fald er det en pointe, at kvinden ikke kan være hyrde og lærer, fordi hun lettere lader sig bedrage. Konsekvensen er også, at Eva tilskrives syndefaldet og derfor ikke kan være hyrde og lærer.

Men det er ikke en læsning, som uden videre får tilslutning hos H-OB. Han siger i en udlægning af de svære ord om Adam og Eva følgende: *Han [Paulus] vil tydeligt understrege, at både manden og kvinden faldt i synd, og selvom det skete forskelligt, måtte de begge stå ansvarlige for Gud. Alligevel sker det med den forskel, at det er manden ("hovedet"), som Gud kalder på (Gen 3,10) og kræver til regnskab for handlingen. Med andre ord: Paulus begrundet sit forbud dels ud fra skaberordningen, dels ud fra Guds ansvarsfordeling ved syndefaldet. Paulus har altså ikke til hensigt at fremstille kvinden som en skrøbeligere, svagere eller mere åndelig svækket person i forhold til manden - eller at hun skulle være lettere at friste eller føre andre vild. Paulus har til hensigt at forankre forbuddet i Guds vilje og skabelsens orden.*

Lad mig komme med nogle få kommentarer: (1) Ikke med ét ord tales der i 1 Tim 2 om Adams syndefald. Der står intet om, at Adam qua hovedet bliver krævet til ansvar for syndefaldet. Paulus siger ikke, at både manden og kvinden faldt i synd. Det kan vi undre os over, men det er umiskendeligt, at det kun om Eva hedder, at hun overtrådte budet. (2) Det plager tydeligvis H-OB, at Paulus siger, at netop kvinden blev bedraget. Paulus henviser jo til syndefaldet. Men H-OB gør samtidig en pointe ud af, at der ikke er tale om en syndefaldsordning, men om en skaberordning. Det er svært for H-OB at manøvre her. Vanskeligheden opstår, når H-OB lader denne tekst være et alment udsagn om forholdet mellem mand og kvinde og deres muligheder for at varetage et åndeligt ansvar.

Mht verberne *dida, skein* og *auvqentei/n* i 1 Tim 2,12 kan det konstateres, at Paulus benytter et ordvalg, som han netop ikke inddrager i den efterfølgende omtale af embederne i 1 Tim 3. Ordet *dida, skaloj* benyttes heller ikke. Det kan i 1 Tim 5,17 hedde, at nogle (men ikke alle) presbytere slider i det med forkyndelse og undervisning i den sunde lære (*didaskali, a*). Det er åbenbart ikke en opgave, der er knyttet til presbyterembedet som sådan (sml. Tit 1,9). Det kan eksempelvis om de ældre kvinder siges, at de skal være gode lærere (*kalodidaska, loi*, Tit 2,3).

H-OB vil mene, at udsagnet i 2 Tim 2,15 om kvindens frelse ved barnefødsel rummer en hentydning til Gen 3,15. Hun frelses med andre ord ved tro på Kristus. Jeg anerkender, at teksten måske *kan* læses sådan. Men det er ingenlunde en givet tolkning, og man undrer sig jo også over, at Paulus alene pointerer, at kvinden frelses ved tro på Kristus. Når manden ifølge H-OB holdes ansvarlig for syndefaldet, måtte man vel have ventet et udsagn om mandens frelse. Men det findes ikke her. Det beror efter min opfattelse på, at Paulus taler ind i en ganske unik situation. Argumentet er unikt, fordi situationen er unik.

Fejllæsninger?

Jeg afviser, at jeg har foretaget en fejllæsning af H-OB's artikel i *Kvinder på Herrens mark*. Det skal retfærdigvis siges, at der i nogle enkelttilfælde er gået en nuance tabt, men H-OB må nu engang stå til ansvar for det, han har skrevet og ikke skyde en modsigelse ned med den begrundelse, at det er en fejllæsning. Det er et retorisk trick, som jeg også kunne benytte mig af, for jeg bliver i hans fremstilling tillagt synspunkter, som ikke er mine. Men det vil jeg lade ligge her.

Det er ikke muligt her at gå alle punkterne igennem, men lad mig nævne et par stykker.

(1) Jeg anførte, at der ifølge H-OB ikke er tale om en lokal problemstilling i 1 Kor 14,34f. Nu

får jeg at vide, at det er en fejllæsning. Det tager jeg til efterretning, men jeg må konstatere, at H-OB ikke med ét ord meddeler, endsige dokumenterer, at der i korinthermenigheden har været kvindelige hyrder og lærere. Hvis det er hans opfattelse, at denne situation fandtes, var det vel forventeligt, at det fremgik af fremstillingen i *Kvinder på Herrens Mark*. Det er ikke gjort med en summarisk notits.

(2) H-OB siger, at jeg fejllæser ham, når jeg forstår ham således, at der er tale om to selvstændige temaer i 14,26-33a og 14,33a-38. Den anklage er forkert. Jeg må henvise til hans egen fremstilling i *Kvinder på Herrens mark* s. 128, hvor han tilkendegiver, at Paulus fra 14,33a giver en ny konkret vejledning (dette er H-OB's eget ordvalg), og han inddeler 14,26-40 i følgende tre afsnit: 14,26-33a + 14,33a-38 + 14,39-40. Og nu siger han i svarartiklen til mig, at Paulus i v. 33 bevæger sig fra generelle til særlige forhold. Sigtet for H-OB er tydeligvis at adskille de to afsnit (14,26-33a og 14,33a-38) fra hinanden, og min pointe er, at dette er uholdbart. Paulus taler om tre sidestillede problemer, der angår tungetalere, profeter og kvinder.

(3) I 1 Kor 14,35 hedder det, at kvinderne skal spørge *deres (egne) mænd* hjemme (ivdi,ouj a;ndraj). Jeg anerkender, at der ifølge H-OB også er tale om ægtefolk (hvilket jeg også anførte i mit referat af H-OB's gennemgang). Under alle omstændigheder siger H-OB, at når *gu, nh* kan betyde både *kvinde* og *hustru*, må *ivdi,ouj a;ndraj* være både *mænd* og *ægtemænd*. Jeg vil svare, at dette er en ualmindelig usikker eksegese. Paulus benytter ellers den nævnte formulering om forholdet mellem mand og kvinde i ægteskabet. Det er uholdbart at tolke vendingen i 1 Kor 14,35 anderledes.

4) Det er uforståeligt, at H-OB kan mene, at jeg har fejllæst ham, når jeg konstaterer, at han af de vægtige argumenter i 1 Kor 14,34f slutter, at *lalei/n* må betyde at prædike ordet og have ansvaret for læren. Igen må jeg henlede opmærksomheden på, hvad H-OB selv har skrevet. Efter en redegørelse for betydningen af *loven* og *et bud fra Herren* hedder det: "Hermed når vi frem til at kunne bestemme betydningen af 'lalein'..." (s. 130). At der ikke er tale om en fejllæsning, fremgår også af H-OB's svar til mig, hvor han siger: "Når Paulus tager 'det tunge skyts' i brug og henviser til loven (skabelsen) og et bud fra Herren, må det gå på noget specifikt, som ligger udover de øvrige forhold i kapitlet". Jeg har ikke fejllæst H-OB, men jeg vil fortsat kalde det en vilkårlig eksegese

(5) Når det gælder 14,35, har jeg sagt, at der ifølge H-OB skulle være tale om endnu et bud, eller rettere en udvidelse af budet. Jeg siger, at der ifølge H-OB er tale om noget andet i v. 35 end i v. 34. At dette skulle være en fejllæsning af H-OB's ordvalg, er ikke rigtigt.

Når det gælder gennemgangen af 1 Kor 14, må jeg derfor afvise, at jeg har mistolket H-OB's fremstilling og givet en mangelfuld gengivelse af hans argumentation og fremstilling. Jeg kunne gå 1 Tim 2 igennem på samme måde, men det vil jeg undlade her. Jeg må blot også her afvise at have fejllæst H-OB.

Afrunding

I mange henseender er der blandt bibeltro kristne divergerende opfattelser af teologiske spørgsmål. Der er ikke ét bestemt bibeltro synspunkt, når det gælder tusindsårsriget og tolkningen af Johannes Åbenbaring i det hele taget. Bibeltro kristne kan også være uenige om synet på Israel og tolkningen af Gammel Testamente mere overordnet. Blandt bibeltro er der

forskellige opfattelser af den rette ordning af menigheden, om hyrde- og læreransvaret, om brug af alkoholfri nadvævin. Ja, også i spørgsmålet om vielse af fraskilte når bibeltro kristne til forskellige resultater. Min pointe er ganske enkelt, at spørgsmålet om kvindelige præster hører hjemme i denne samme kategori af spørgsmål.

Vi er nu engang nødt til at foretage nogle mellemregninger, når vi læser de bibelske tekster, for vi lever ikke på nyttestamentlig tid! Det kan så undre mig, at kun nogle bestemte mellemregninger skal anses for at være legitime. Lad os dog erkende, at vi ud fra det samme udgangspunkt kan nå til forskellige resultater.